VROUWEN IN DE BAJES

Het boek gaat over vrouwelijke gedetineerden die opgesloten zitten in de gevangenissen van Amsterdam, Maastricht en Groningen. Het werd gemaakt door de Nederlandse solidariteitsgroep vrouwelijke gevangenen, in samenwerking met gedetineerde en ex-gedetineerde vrouwen.
Door middel van deze uitgave willen ze een bijdrage leveren tot een verdere diskussie over hoe het allemaal is en hoe het zou moeten zijn.

Opvoeding, scholing, ontspanning, werk,... mannen en vrouwen worden een bepaald rolpatroon opgelegd. In de gevangenis krijgt deze rolverdeling nog een extra accent. Het soort werk dat vrouwen er moeten doen, beantwoordt volledig aan het 'huisvrouw/moeder' zijn, namelijk schoonmaken, wassen, strijken, kleren naaien. De meest afstompende jobs worden toebedeeld aan vrouwen.
De zwaarste onderdrukking en vernedering van vrouwen, nl. verkrachting, komt ook in de gevangenissen voor. Dat dit hier gebeurt door bewakers, die in een machtspositie t.o.v. gevangenen staan, bewijst nogmaals dat vrouwen dubbel onderdrukt worden.
Meestal verdwijnen die feiten dan ook zo vlug mogelijk in de doofpot.
Voor zware delikten gaat men bij vrouwen rapper over tot internering dan bij mannen.
Vrouwen hebben daarbij nog de moeilijkheden die ook mannelijke gevangenen meemaken : ze worden tegen mekaar uitgespeeld en de bewaaksters onderling tegen mekaar opgezet.
Er is geen degelijke begeleiding voor verslaafden.
Gevangenen hebben geen rechten, alleen gunsten die afhangen van de willekeur van de direkties. Ze worden zoveel mogelijk onmondig gehouden.
Eens terug in de maatschappij verloopt de integratie moeilijk. Voor vreemde gedetineerden komen daar nog ekstra problemen bij, vnl. in verband met taal, voeding, ex-vrouwelijke gevangenen worden verstoten, kans op uitwijzing.

Nederland telt ongeveer 3600 mannelijke gevangenen tegenover 116 vrouwen.
Voor dit kleine aantal opgesloten vrouwen heeft dit wel gevolgen. Er is geen 'open' gevangenis voor vrouwen. Voorgehechten, kortgestraften en langgestraften zitten allemaal samen. Aangezien er maar 3 vrouwengevangenissen zijn, moeten familie en vrienden soms lange afstanden afleggen om een bezoek te brengen.

De solidariteitsgroep vrouwelijke gevangenen stelt voorop dat gevangenisstraf geen oplossing biedt. Men moet zich op de eerste plaats bezighouden met de vraag : "hoe komt het dat vrouwen in de gevangenis terecht komen ?"
Maar ondertussen zitten vrouwen nog altijd in de gevangenis. Op welke manier kan men ze sterker terug in de maatschappij brengen ? Men moet ze zoveel mogelijk verantwoordelijkheid geven. Ze moeten gestimuleerd worden 'buitenhuis' opleidingen en kursussen te volgen.
Andere voorstellen zijn : een dierenasiel verbonden aan de gevangenis, een eigen tuin, een timmer- of elektriciteitscursus, een loodgietersopleiding, praatgroepen,...
Voor verslaafden moet een apart opvanghuis komen.

Voor diegenen die meer afweten over het gevangeniswezen in het algemeen, zal deze uitgave wel wat ontgoochelen. Veel aspekten van het vrouwelijke gevangenisleven, beschreven in dit boek, gaan evengoed op voor manneljke gedetineerden.
De typische problemen van de vrouwen worden te weinig uitgediept en sommige zelfs helemaal over het hoofd gezien. Men vindt er bijvoorbeeld weinig over het verschil in strafmaat tussen mannen en vrouwen. Ook op de soorten delikten waarvoor vrouwen zitten wordt weinig ingegaan. In het boek komt niet aan bod hoe vrouwen de scheiding van hun kinderen verwerken. Is dat anders bij mannen ? Hebben ze meer schuldgevoelens ? Wordt vrouwen meer verweten dan mannen ?

Het boek is wel een goed initiatief als kennismaking, o.a. voor vrouwen die aktief zijn in de vrouwenbeweging, in de politiek, enz. Er is weinig bekend en nog minder geschreven over vrouwelijke gevangenen. Misschien ontstaat er zo wat meer interesse voor deze problematiek en worden de vragen beantwoord waarmee men nog zit nat het lezen van dit boek.

RECHTZETTING

De maatschappelijke assistenten van het Werk der Wederaanpassing, het Beschermingskomitee en de Sociale Dienst van de gevangenis van Antwerpen stuurden volgende reaktie op het redaktioneel van Fatik 6 over de toepassing van de voorhechtenis in België:

De Antwerpse situatie krijgt terecht bijzondere aandacht. Het redaktioneel is op het domein van de sociale en psychische hulp in de voorhechtenisfaze, die totaal onbestaande zou zijn, echter onvolledig.

Wij trachten nu reeds twee jaar, in samenwerking met de sociale dienst van de gevangenis, te beantwoorden aan de specifieke noden van de pas opgeslotene en zijn gezin.

Iedereen die in de gevangenis komt, heeft dezelfde dag nog een gesprek met de maatschappelijk assistent. Samen beslissen zij dan of onze sociale dienst ingeschakeld wordt om dezelfde dag nog naar het gezin toe te gaan.

Wij menen dat wij met de beperkte personeelsbezetting die wij hebben, voor vrij veel opgeslotenen en hun gezin een hulpaanbod kunnen doen (in 1983 een totaal van 314 gezinnen).

Door in dit stadium van de voorhechtenis ingeschakeld te worden, zijn wij met Fatik ervan overtuigd dat er dient gesleuteld aan de wet op de voorlopige hechtenis en de toepassing ervan.

10 AUG. 1984